Motion till riksdagen
1986/87:N173

Nic Grönvall (m)
Ändring i bankrörelselagens bestämmelser om kapitaltäckning (prop. 1986/87:142)

Regeringen föreslår ytterligare en ändring i det förslag till bankrörelselag som framlades i proposition 1986/87:12 och som med undantag av en mindre del, ännu ej behandlats av riksdagen. Det är självklart oacceptabelt att lagstiftning på detta sätt behandlas som en fortlöpande verksamhet där ändringar föreslås redan innan föreslagen lag antagits av riksdagen. Detta bör ges regeringen till känna.

Propositionens ändringsförslag syftar till att ge möjlighet för sparbanker att förstärka sin kapitalbas i syfte att möjliggöra fortsatt expansion av sparbankernas verksamhet.

Sparbankerna representerar mer än 30 % av inlåningen i svenska banker. På hushållssektorn är sparbankernas marknadsandel över 40 %. Sparbankerna har tillsammans med Sparbankernas Bank en växande bankverksamhet såväl i Sverige som i utlandet.

Sparbankerna etablerades ursprungligen i syfte att erbjuda småsparare en säker placering som skulle bedrivas utan eget egentligt vinstintresse. Sparbankerna skulle i huvudsak rikta sin kreditverksamhet mot hushållen och mot finansiering av bostäder.

Då den samordnade banklagstiftningen infördes 1968 gavs emellertid sparbankerna möjlighet att utsträcka sin verksamhet till i huvudsak samma verksamhetsområden som affärsbankerna. Affärsbanker, sparbanker och föreningsbanker bedriver numera i stort sett likartad bankverksamhet.

I propositionen åberopas sparbankernas mycket svåra kapitaltäckningssituation såsom grund för förslaget om ändring av 2 kap. 9 § i förslaget till bankrörelselag.

Det nya lagförslaget innebär alltså att under vissa förhållanden skall bankinspektionen, om synnerliga skäl föreligger, få tillåta att förlagslån får ingå i bankens kapitaltäckning upp till 150 % av redovisat eget kapital. Normalt gäller upp till 100 %.

Det är således fråga om en dispensregel som skall tillämpas av bankinspektionen i avvaktan på att kreditmarknadskommitténs slutgiltigt bedömer de problem som ligger däri att sparbankernas kapitaluppbyggnad sker i annan form än vad gäller bankaktiebolag. Den nu föreslagna regeln är visserligen en generell regel för alla banker men avses uppenbarligen endast komma att tillämpas för sparbanker.

En dispensregel för vissa banker åstadkommer ett faktiskt förhållande som det måste vara närmast omöjligt för kreditmarknadsutredningen att förbigå då denna utredning skall framlägga sitt slutgiltiga förslag.

Det kan vidare noteras att sparbankerna själva valt att bedriva med affärsbankerna konkurrerande verksamhet utan att därvid tillräckligt beakta de särskilda kapitaltäckningskraven. En sparbank kan genom vinstdisposition planera för ett långsiktigt uppbyggande av kapitalbasen i sparbanksverksamheten. Av propositionens text framgår också att bankinspektionen vid prövning av möjlig dispens förutsätts iaktta vilka möjligheter sparbanken kan ha att genom vinstdispositioner förstärka sin kapitalbas innan dispensförfarande blir aktuellt.

Genom ett dispensförfarande, där det krävs "synnerliga skäl", föreligger det risk för att bankinspektionen kan komma att styra eller i vart fall påverka sparbankernas vinstdispositioner och övrig verksamhet, t. ex. sparbankernas expansion och kreditgivning. Det kan också uppstå en orättvisa i så måtto att de sparbanker som hittills iakttagit ett mer försiktigt uppträdande nu kan få svårigheter att expendera, eftersom dessa banker inte kan påräkna dispens och därmed få möjlighet att snabbt expandera med hjälp av nya förlagslån.

Med hänsyn till remissinstansernas tillstyrkan och sparbanksföreningens ursprungliga framställning och kreditmarknadskommitténs promemoria med anledning av framställningen kan man emellertid acceptera förslaget att tillfälligt lösa sparbankernas kapitaltäckningsbehov.

Det är dock oacceptabelt att bankinspektionen kan komma att påverka konkurrensförhållandena mellan sparbanker genom att vissa sparbanker erhåller dispens och därmed möjligheter till expansion, medan andra kan få avslag på en sådan framställning eller kan se sig nödsakade avstå från att göra en sådan framställning. Lagstiftningen måste vara konkurrensneutral. Den föreslagna ändringen bör därför få en annorlunda lydelse.

Statsrådet föreslår i propositionen att den föreslagna ändringen skall bli giltig från den 1 juli, dvs. från samma tidpunkt som statsrådet förutser att bankrörelselagstiftningen blir tillämplig. Den föreslagna ändringen bör givetvis få sin tillämpning från samma tidpunkt som bankrörelselagen, eftersom den skall inarbetas i denna. Inarbetningen bör kunna ske under utskottsbehandlingen, varför särskild tidpunkt för ikraftträdande icke behövs.

Hemställan

Med stöd av det som ovan anförts hemställer jag

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående regeringens förfarande att framlägga förslag till ändring i av riksdagen ännu ej behandlade lagförslag,

2. att riksdagen beslutar att 2 kap. 9 § bankrörelselagen får följande lydelse:

Utan hinder av andra och tredje styckena *får en bank* likställa eget kapital och egna fonder med det nominella värdet av sådana förlagsbevis, andra skuldförbindelser och förlagsinsatser, som där avses, intill ett belopp som motsvarar en och en halv gånger det egna kapitalet eller de egna fonderna.

Stockholm den 21 april 1987

Nic Grönvall (m)